

Inserati se sprejemajo in velja
ristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
veca primeroma zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
o vi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEC.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — " "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Poljanski nasip
št. 48.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Par besedi o naših srednjih šolah.

Vselej, kedar se gotovo prično srednje šole, se pokaže gotovo kaj napačnega, česar po drugih deželah — vsaj kar je nam znano — ni. Vselej in vselej se govori o kočevski gimnaziji kot petem kolesu pri vozu, ker ta je kranjski deželi res popolnoma odveč. Da je to res, kaže pičlo število učencev na tej srednji šoli, čeravno je tako nekak „refugium peccatorum“ ljubljanskim, posebno pa novomeškim in drugim gimnazijalcem. Znano nam je, da je vodji tega nepotrebnega zavoda v prvi vrsti ležeče na številu učencev. Teh pa s kočevske zemlje ne more toliko skup sklétati, da bi bilo število vsaj kolikor toliko ponosno, da bi se vzdrževanje tega zavoda izplačalo. Praktični Kočevar ne sili više, on je le trgovec in njegovemu poslu zadostuje vednost v normalni pridobljena. Zato je na gimnaziji najti le par sinov uradnikov in kočevskih meščanov, vsi drugi kočevski zemlji je gimnazija popolnoma odveč.

Da je to resnica, nam priča vodja kočevske gimnazije gosp. Knappsam. On si silno prizadeva privabiti učencev na ta zavod s tem, da jim naklanja, kolikor le more, podpore; tudi pripovedujejo učenci, da so tam „dvojke“ zelo redke prikazni. Se vé, po malo je učencev v enem razredu, toraj so po večkrat prašani in ob koncu leta je učenec lahko zrel za naslednji razred. Hudobni ljudje to pač drugače sodijo.

Pa v kljub temu kočevska gimnazija ne „vleče“ tako, kakor bi bilo vodji gosp. Knappu po volji. Izmisli si je toraj nov način vabljenja učencev na ta zavod, in ta način je tak, kakor n. pr. kramarji, trgovci, gostilničarji,

zobni zdravniki itd. priporočajo svojo robo, ker brez tega nimajo kupcev zánjo. Šel je g. Knapp in v „Triester Ztg.“ (najbrž zato, ker „Tagblatta“ ni več) dal inserat, ki priporoča kočevsko gimnazijo, kakor n. pr. Liebig svoj „fleischextrakt“. No, če mora mož že tako daleč seči, potem si vsak lahko misli, koliko je taka gimnazija potrebna, pa tudi, koliko je vredna, vzlasti zdaj, ko je zavoljo prenapolnjenih srednjih šol, posebno gimnazij, ministerstvo nauka bilo napoteno izdati ukaz, po katerem se ima število učencev na gimnazijah omejiti.

Pa bo kdo morda rekel: „zakaj se je pa gimnazija v Kranji, ki je imela nehati, letos zopet oživila?“

O, tu so vsi druge razmere, gimnazija v Kranji je živa potreba, nji učencev ne bo nikdar zmanjkalo, marveč če bo kdaj kaka neprilichnost ali zadrega, bo le ta, da bodo učenci še preveč v njo silihi. Je namreč velik razloček med Gorenjcem in Kočevarjem; prvi, če le more, dá svojega sina v šolo in to ne samo za par let, marveč da spleza na vrh lestve učenja in izobraženosti, to priča množina izobraženih mož vseh stanov z gorenjske strani. Zato so si pa tudi Kranjci in drugi toliko prizadevali, da se je po milosti Nj. Veličanstva ta res potrebni zavod zopet oživil in — to upamo — v prid vsi deželi, posebno pa še gorenjski strani.

Tu sem pritaknem še nekaj, kar zadeva naše srednje šole glede tujih profesorjev, čeravno s prejšnjim ni naravnost v zvezi. Stalne in vedne so namreč naše pritožbe, da je na naših srednjih šolah umeščenih veliko profesorjev, ki našega jezika ne znajo in se ga tudi nočejo učiti; vendar se je čuditi temu, da ne

marajo iti med svoje, dokler ni sile, to kaže tá-le dogodbica.

Slovenski profesor, ki je po volji prejšnjega ministerstva zdaj v službi na Moravskem, je pisal profesorju v Ljubljani, rodom Čehu (ali „nemškemu Pemcu“, kakor se rajši imenujejo taki „Čehi“), bi li ne hotel menjati ž njim, da bi tako prišla oba vsak v svojo domovino. Odgovor je bil ugoden, le s pridržkom, da ministerstvo v to privoli. Slovenski profesor se podá sam k ministru Stremajerju in ta je zadovoljen z menjavo. Vesel se vrne domú in naznani to svojemu kolegu v Ljubljano. A ta, podpihan po tovaršu Nemcu, odgovori zdaj, da se je premislil, ker misli priti na višo stopinjo na Dunaj, in na to pride lajše z Ljubljane, ko z Brna. Če za tem izgovorom ne tiči kaj družega, ne bomo pretresali, resnica pa je ta, da ljubljanska realka ne dobi slovenskega profesorja. Vsakako pa je čudno tudi to, da sedanji profesor ne mara iti v svojo domovino nazaj — ne bomo rekli, da nalašč zato ne, da bi ne prišel na njegovo mesto sem Slovenec.

In vendar se ima v naših srednjih šolah vpeljati slovenski jezik — — ka-li?

Vprašanje državnega jezika.

Komaj je razgovor o grof Wurmbrandovem predlogu, da naj se nemščina proglašuje za državni jezik, nekoliko potihnil, sprožil je že zopet nekdo drugi v „Augs. Allg. Zeitg.“ isto vprašanje, ter hoče nemščino postavno povzdigniti za državni jezik.

Ta misel je pa kratko malo neizpeljiva. O celi državi sploh ni mogoče govoriti, ker Madjari na Ogerskem in Hrvatje na Hrvaškem

Slavjansko grško-latinska akademija.

Spisal J. Steklasa.

V carevanje Teodora spada tudi osnovanje višjega učilišča ali akademije v Rusiji. Mnih Timofej, vrnivši se iz Grčke, pripovedoval je caru o žalostnem stanju pravoslavne cerkve na iztoku, a uzrok temu je nedostatno obraženje duhovnov. Tedaj je car uvidel neobhodno potrebo prosvete, s katero se more pravoslavje v Rusiji povzdigniti in vzdržati. Utemeljeno je bilo učilišče, v katero se je sprejelo do 40 mladenčev iz vseh stanov. Car je pisal patrijarhom, da bi mu poslali v Moskvo učiteljev, večtih grškemu in latinskemu jeziku ter zavzetih za pravoslavje; on je hotel, da bi se to učilišče prisposodobiti moglo z drugimi evropskimi akademijami. Napisan je bil tudi ustav za akademijo. V tej pismu govori car, da on kakor Salomon za nobeno drugo stvar tako ne skrbi, kakor za modrost, ki je mati vseh carskih dolžnostij, dobrot in čednosti. Načelnik ali ravnatelj akademije in učitelji so mogli biti samo Rusi in Grci, poslednji pa so

morali imeti od patrijarhov svedočbo, da so pravoslavne vere. Učenci akademije so mogli biti ljudje iz vseh stanov in starosti; nobeden ni smel držati domačih učiteljev za ptuje jezike, ali je mogel, ako je hotel, pošiljati svojo deco v akademijo; učenci, ki so z vspehom dokončali akademijo, dobili so lepe službe ter so uživali kot učeni ljudje posebno carsko milost. Vsi učeni ptujci, ki so prihajali v Rusijo, morali so se podvrči izpitom akademije, in samo na temelju izdane svedočbe so mogli dobiti službo. Akademija je morala paziti, da niso drugoverci širili svoj nauk med pravoslavnicami; ravnatelj pa je pazil na vse ptujce, ki so pristopili k pravoslavlju. Vsi učitelji pa so morali nadgledovati, da ne bi kdo imel od cerkve zabranjenih knjig. Vsaki veroborec je bil izroččen na sodbo ravnatelju in učiteljem in ako mu je bila pregreha dokazana, sežgan po tedanjih zakonih. Tako je moskovska akademija, čeravno ni bila duhovno učilišče, vendar služila cerkvi ter branila pravoslavje pred krivovernimi nauki.

Car Feodor je l. 1681 izgubil sina in ženo

(Agafijo Semenovo Grušeko); in čeravno je bil slabega zdravja, vendar ga je prisilil Jazikov, da se je vdrugeč oženil z Marto Matjevno Apraksino (v februarju l. 1682), ali posle svadbe je Feodora bolezen hudo prijela in on je še tisto leto 27. aprila umrl. Bil je star še le 21 let; otrok ni zapustil in za naslednika ni nikogar imenoval, ker ni bilo tudi pravega zakona za nasledstvo. Stareji njegov brat, Ivan Aleksejevič, 16 let star, bil je slaboumen, slabih na duhu in telu, a manji brat Peter ni bil še izpolnil 10 let. Eni bojarji so bili za careviča Ivana, eni pa za Petra. Da se pa ne dogodi nemir za ovedal je patrijarh Joahim sklicati narod na trg ter ga je vprašal: „Kteremu izmed dveh carevičev ima biti carstvo?“ Narod je odgovoril: „Petru Aleksejeviču.“ Tudi večina bojarov je hotela Petra Aleksejeviča in zatoraj ga je patrijarh precej blagoslovil za carstvo.

V tem času se ruski cari niso ženili s ptujimi princesinjami, nego vedno le z ruskimi bojarčinjami ali pa dvorjanicami. Oženivši se držal je car nevestino rodovino okoli sebe v

nikdar ne bodo popustili svojega jezika, ki je že v šole in uradnje upeljan. Tedaj ostane še takozvana Cislajtanija. Oglejmo si to nekaj n drobneje.

V Galiciji, eni največih kronovin, ki šteje nad pet milijonov duš, upeljav je poljski uradni jezik, in nemško uradovanje zamore se le vpejati, kedar bo hudo nasprotje Poljakov premagano, kedar bi poljska moč tako rekoč zdrobljena na tleh ležala. Ali je pa v interesu države, da bi ona potrosila vse svoje moči za ugonobljenje lastnih narodov?

Nadalje imamo Dalmacijo, ki je večinom hrvatska, le v mali meri laška, nemški pa tam nihče ne zna; kako bi se zamogla ta dežela privaditi na nemško uradovanje. Ali ne bo rajši vse moči napela, da se pridruži trojedni kraljevini, kamor po zgodovini spada?

Še celó v Primorji, v Istri, Trstu, Gorici je znanje nemščine redko in uraduje se zdaj v laškem jeziku.

Na dalje imamo južne Tirole, kjer se od nekda uraduje laški, in bodo to svojo pravico težko hoteli popustiti. Upeljati 'nemško uradovanje', reklo bi se „Italiji irredenti“ v roke delati.

Tedaj imajo le še dva naroda, ktera hočejo svojim nemškim jezikom potlačiti, namreč Čehe in Slovence. Od teh so pa Čehi tako mnogoštevilni, tako odločni v svojih zahtevah in imajo že tako bogato narodno literaturo, da se nikdar ne bodo uklonili pod jarem germanizacije. Mi Slovenci smo res še najbolj pohlevne reve in pustimo na sebi drva sekati, vendar se je tudi pri nas narodna zavest v zadnjih časih že močno izbudila, posebno na Kranjskem, literatura slovenska napreduje vidno in tako bo počasi tudi pri nas domača pšenica prerastla tujo lukko, izobraženi svet bo mislil in govoril v narodnem jeziku, in potem bo tudi uradovanje v nemščini nemogoče postalo.

Dopisnik v „Augsb. Allg. Ztg.“ sicer pravi, naj se tudi posameznim narodom pusti svoboda, razvijati se v narodnem jeziku; pa mi že vemo, kaj ta fraza pomeni. Saj so tudi rekli, da je slovenskemu jeziku dovolj prostora za razvitek dano, ko so mu odkazali borni dve uri na teden, pa še za tisti dve uri so nas goljufali, kjer je le šlo. Če bodo viši uradi vse le nemški pisali, če bodo vsi uradi le po nemški dopisovali si, potem že vemo, koliko ravnopravnosti smemo pričakovati. Če že zdaj

veliki časti in milosti. Ali če je car udovec postal ter se moral po drugi pot oženiti, odtirala je druge žene rodovina vse članove prve žene, kar se pa ni zgoditi moglo brez zmešnjav in preprirov. Ko se je car Aleksej Mihajlovič oženil prvič, postali so rodjaci carice Miloslavski mogočni; a ko je carica umrla, in car vzel drugo ženo Nariškino, zavzeli so zopet Nariškini pri njem vsa prva mesta. Posle smrti Alekseja Mihajloviča je prevzel carstvo stareji njegov sin Feodor, in Miloslavski so prišli pri njem zopet v milost in spoštovanje. Ko je pa car Feodor umrl in patrijarh blagoslovil za carstvo maloletnega Petra, imela je pravo do vlade njegova mati Natalija Kirilovna Nariškina, in Nariškini so stopili na mesto Miloslavskih. Miloslavski so začeli pomišljati, kako bi se dalo vse to popraviti, ter ne dovoliti carici Nataliji upravljati s carstvom. Zato so izbrali carevno Sofijo Aleksejevno, hčer Alekseja od Miloslavke, prve carice. Glej „Slovenec“ l. 1877 šte. 60 sl. „Carevna Sofija.“

vse nemški pišejo, ko jim postava tega ne velja, kaj še le potem, kadar se bodo mogli opirati na postavo! Naša misel je taka, in „Politik“ izraža isto misel, če je nemški jezik res tako izvrsten in neobhodno potreben, potem si bo ohranil sam svojo veljavo, in ga ni treba še postavno protežirati in braniti; ako se nam pa toliko ponuja in sili, potem se nam uriva misel, da ni tako potreben, kakor pravijo, in da ga nam silijo le iz sebičnih uzrokov, ker hočejo na tak način Nemcem pot ogladiti v vse službe, Slovanom pa to pot za braniti, če se ne bodo hoteli ponemčiti. To so prakticirali do zdaj, in tako bi radi še naprej imeli, ker je bilo toliko komod in prijetno.

Toliki različni narodi se ne dajo z enim jezikom komandirati, zato vidimo Slovani le v federalizmu svojo rešitev; v posameznih deželnih grupah mogoče bo zadovoljiti vse narode. Sprijazniti bi se zamogli k večemu z mislijo, da bi centralna oblast na Dunaji, namreč ministerstvo in najviši uradi posluževali se nemškega jezika za se in v dopisovanji z deželnimi oblastmi. Nastavili pa bi se lahko tudi pri ministerstvih uradniki, ki bi bili različnih jezikov zmožni. Po raznih deželah pa naj bi veljala stroga ravnopravnost.

Ako bi bilo le kaj resne volje, bi se to lahko izpeljalo. Najprej naj se naredi viša sodnija za Slovence v Ljubljani, da ne bomo več spadali pod nemški Gradec. Ob enem naj bi se ustanovila pravna akademija, da dobimo slovenščine zmožne uradnike. Politični in davkarski uradi prišli bodo s federalizmom tako pod oblast deželnih zborov, in bodo lahko ti zaukazali slovensko uradovanje. Nesmisel, da kranjski deželni odbor uraduje nemški, se bo vendar enkrat preživela.

Te pridobitve si bomo mogli pa le potem ohraniti, ako bo narodna inteligencija vedno bolj naraščala, ako bo prihajala iz šol, izobražena v narodnem jeziku. Zato so tudi narodne srednje šole neobhodno potrebne. V tem oziru pa nam vlada lahko ustreže, ako le hoče.

Slovani imamo večino v Avstriji, in ne uvidimo, zakaj bi se morali mi nemški manjšini podati in sprejeti nemščino kot državni jezik. Sploh tudi o centralizmu nečemo nič slišati, vsakemu narodu naj se dá toliko duška, da bo živeti mogel, in to je načelo avtonomistov; vsak narod naj se razvije na podlagi svojega jezika.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 13. septembra.

Za gotovo se poroča, da bo grof **Widmann** imenovan za moravskega namestnika, dvorni svetovalec Popelka pa za predsednika višje sodnije v Brnu.

V **Šleziji** imajo živinorejci razstavo. Kažejo se konji, prešiči, ovce in kuretna.

Magistrat v **Pešti** ni dovolil, da bi se ustanovilo tam nemško gledišče. Vsled tega je mnogo vpitja po nemških listih. Mi pa sklep Madjarov popolnem odobravamo. Nemec pride povsod, kakor jež v basni in prosi prenočišča. Komaj pa se je malo ogrel, jame se šopiriti in hoče, da bi mu bili domačini pokorni. Germanizacija Madjarom še vedno preti, ker se ogerski judje večidel nemščine poslužujejo v javnem življenju, tako se ta jezik uriva v vse kroge, in koliko bolj je oficijelno zatiran, toliko krepkeje se širi v privatnih krogih. Madjari se krepko branijo, in mi le to želimo, da bi imeli Slovani ravno toliko eneržije. Nemška

gledišča so ognjišča privatne germanizacije, to čutimo tudi Slovenci v Ljubljani. Ko bi bili mi tako energični, ko Madjari, potem bi nemško gledišče v Ljubljani kmalo nehalo, treba je samo, da ga naši ljudje ne obiskujejo, Nemcev je premalo v Ljubljani, da bi ga zamogli uzdržavati. Kulturna škoda bi tudi ne bila nobena, ako bi to gledišče nehalo, kajti v poslednjem času ni bilo več izobraževališče, ampak skušali so se direktorji s polzlimi igrami na površji obdržati. Še vsak se spominja škandala, ko je bilo po vsej Ljubljani na voglih nabito: „Wenn man im Dunkeln küsst“. Ljudje niso vedeli, kaj to pomeni; pozneje se je še le zvedelo, da je to reklama za gledišče, in da se veseli igri tako pravi.

Kronprinc **Rudolf** se je podal v Berlin. Na pruskem dvoru ga hočejo menda obdelati za zvezo z Nemčijo. Žalosten mora biti vsak pravi Avstrijanec, če vidi, kako smo že čisto od Bismarka odvisni postali, in kako on našo politiko komandira. Ko bi vendar avstrijski državni pomislili, kaj je bila Avstrija in kaj Prusija!

Braniborski mejni knez je prosil našega cesarja, da ga je naredil za kralja. Potem so Prusi začeli ropati in krasti sosedne dežele, da so do neke veljave prišli. Zdaj pa ta roparska, bogokletna država tako visoko stoji, da se jej mora staroslavna, veličastna Avstrija pokoriti. To je tako poniževalno za nas, da mora vsacega Avstrijanca srce boleti, če na to pomisli. Vemo tudi, da nadvojvode niso s to politiko zadovoljni, ter da se le neradi vidijo v taki družbi. Ti pruski Hohencolercji, ki so si prideli ime nemških cesarjev, pa še nemške krone nemajo, imajo res nezasluženo srečo, in vsak bi si pridobil zahvalo sveta, ki bi ta rod nekoliko ponižal. Ne zadosti, da so razžalili že vse sosedne narode, kregajo se še z Bogom, ter preganjajo papeža in katoliško cerkev. S silo gospoduje v Nemčiji plesnjivi protestantizem, in brezvrstva spoznavalci prave vere pa so nazaj postavljeni. Ali bo to vedno tako ostalo?

Cesar se mudi zdaj v Levovu. Mesto je krasno okinčano. Razsvetljava je bila veličanska. Deputacija plemstva ogovorila je cesarja v poljskem jeziku. Černovče, glavno mesto Bukovine, se pripravljajo na sprejem cesarja.

Shod **slovenskih nemškutarjev** se iz Ljubljane napoveduje. Zbrati se hočejo bojda nemškutarji iz Kranjskega, spodnjega Štajerskega in Primorskega, ter se posvetovati, kako bi slovenski narod uničili, to je ponemčili in tako napravili nemški most do Adrije. Če jih le ne bo preveč zeblo!

Češki listi so jako nevoljni na ministerstvo, ker to neče izvesti resolucij, sklenjenih za narodno ravnopravnost, Čehi hočejo kaj dejanj videti. Kaj hočemo še le mi Slovenci reči! Upamo pa, da bodo naši poslanci vlado energično interpelirali, zakaj da ona ničesar še ni za nas storila. To je res desetkrat nič, če se tako z nami dela, in če se potem deželna vlada še v „Laibacherici“ hvali, da je vse pri starem, t. j. pri starih krivicah, pustila!

Vnanje države.

Nič ni bolj dolgočasnega v časnikih, ko poročila o tisti **albanski ligi**. Leto in dan že straši ta pošast celo Evropo, pa še zdaj nobeden ne vé, ali je kaj resnice na tem strahu, ali je samo votel. Naj bi že enkrat pokazali, kaj znajo! Črnogorci se jih prav nič ne bojé, pa nečejo zastoj ljudi žrtvovati, ker

mislijo, da jim bo diplomacija do pravice po mogla. Črnogorska vojska pa stoji pripravljena na meji.

Francoski minister Freycinet se je bojda zameril mogočnemu Gambetti, in pravijo, da bo moral odstopiti.

Veliko pozornost je zbudil govor **nemškega** poslanca Varnbüllerja v Ludwigsburgu. Ta je prijatelj Bismarkov in zato mislijo, da jo to govoril z Bismarkovo vednostjo. Rekel je pa, da je oboroževanje Nemčije zato potrebno, ker se ne sme zanašati na svoje sosedo, in da je bila lani že Rusija s Francijo zastopljena, napasti Nemčijo. Rekel je, da je stalo že 300 000 ruskih vojakov na nemški meji. Te izjave imajo le malo verjetnega na sebi, in podobne, kakor bi bile namenjene za nemškega Mihelna, da se ne brani, za vojaščino plačevati. Še nemški listi majejo z glavami, in pravijo, da so ta razkritja malo resnici podobna. Da bi ruski cesar tako na lepem vojsko začel, to se njegovi močnatosti ne more podtikati. Isti Vornbüller je tudi rekel, da je francoski minister Waddington celi rusko-francoski plan izdal Bismarku. Kaj tacega je od francoskega ministra neverjetno. Pričakovati je, da se bo Waddington sam oglasil.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 13. septembra. Pridiši iz škofijske dvorane ne morem si kaj spisati nekaj vrstic. Prvo obžalujem, da se je premalo razglasilo, kdaj da bo zborovanje, tako, da sem še le iz „Laibacherce“ zvedil, čudim se, da se povabilo ni poslalo „Slovencu“, kateri je vendar med duhovščino najbolj razširjen. Drugič pa to, da je bilo zborovanje v pondeljek, kar je nek gospod dobro omenil in nasvetoval, da bi se to v prihodnje nič več ne zgodilo, ker je mnogim nemogoče se zborovanja vdeleževati. Tretjič, da se je premalo duhovnov vdeleževalo, vseh skupaj blizo 25. Učiteljev je bilo več, za kar jim gre čast, da se za cerkveno petje zanimivajo. Zbor je pozdravil prečast. prošt Jarc z vnetim govorom, ter spodbujeval nazoče k vnemi cerkvenega petja. Navdušil pa je na to vse pričujoče pisani govor po neljubih opravkih držanega mil. stolnega g. knezoškofa, kterega je bral prečast. gospod kanonik Peter Urh ter vzbujal vse pričujoče, da bi se poprijemali cerkvenega petja, ter se odpravilo, kar je popolnoma necerkvenega petja, da pri celi maši pesmi matere Božje pojo, papristavijo besede, da naj nas vodi modra previdnost in naj se ozira na djanske razmere, kterim besedam mil. gospoda knezoškofa je donela navdušena slava pričujočih. Gospodu L., kateri je hotel nekoliko ovreči nektera očitanja zoper ceciljanstvo, kar je bilo pa vsakdajno in je bilo že mnogokrat brati, je prav dobro odgovarjal prečast. gosp. dr. A. J. ter rekel, da ni res, da je nevednost duhovnov kriva zopervanja in da je le pre nagljivost nekterih mlajših gospodov kriva, da se je dobri stvari začelo zopervati. Če že prvemu, je pa še bolj temu odgovoru donela slava in ploskanje. Po poročilu tajnikovem in blagajnikovem se je zadnjič po nasvetu preč. g. kanonika P. Urha volilo novo predstojništvo, ktero je bilo voljeno z malo izjemami staro, namreč: predsednik mil. g. Jarc, tajnik gosp. Gnjezda, blagajnik g. Bohinc, glasbeni vodja g. Förster, 5 odbornikov in 3 namestniki.

Pristavim le še to, Bog daj, da bi v složnosti delali brez prisiljenosti, ter se držali vedno le besede mil. knezoškofa, da bi se ozirali na djanske razmere. Bog daj!

Štanga, 7. sept. Če se v cerkvi ta

ali una reč naredi, je prav da se to naznani svetu. Naj se pové, kdo jo je delal, kako je zvršil svoje delo itd. Tako se učimo in vemo komu izročiti kako delo, da ga bo pošteno izvršil. Tako bomo res popravljali, ne pokazili, kar se včasih res zgodi. Posebno se varujmo, da ne hvalimo dela, če hvale vredno ni.

Tukaj smo letos prvi kor cerkvi povikšali in izlepšali, ter okna večja naredili. Načrt za to delo, ki ni bilo ravno lahko (pod staro streho izpeljati) je naredil prečast. g. Janez Koprivnikar, župnik na Savi, prav lepo. Naj mu bo za to tu očitna hvala!

Zidarsko delo je Jak. Hočevar iz Hrušice prav dobro in ne predrago v zadovoljnost nam vsim izvršil. Mizarsko delo za okna je pa znani mizar Jože Izgoršek v Šmartnem prav dobro naredil.

Zdaj je presbiterij res krasen, tak, kakoršen ima biti, in kinča vso cerkev. Neki so nasprotovali temu delu. Tudi litijski paša je bil v to kašo svoje prste vteknil. A spekel se je bil močno, da ga morda še zdaj boli. — Mi pa smo zdaj vsi veseli, da imamo tako zalo cerkev. Zato smo tudi prav slovesno angeljsko nedeljo zahvalnico za to delo obhajali.

Letina je pri nas srednja. Sena je bilo malo. Češenj je bilo dosti, ljudje so precej zánje dobili. Kostanja ne bo, rija ga je močno poškodovala. Toča je bila tudi nas parkrat obiskala in precej škode naredila. Veče škode, ko toča so pa nalivi naredili po lazih, iz kterih so prst in sldo odnesli. Kmet je res revež. Če mu ena nesreča prizanese, tepe ga druga. — Š—ov.

Zagorje poleg Save 29. avg. Glavni steber silovitega nemčurstva tukaj je padel, kajti g. Frice Langer jo je dne 28. avg. zvečer od tukaj na Dunaj potegnil. Celih 30 let je tu svoje nemčurjenje širil, posebno pa od časa poroda konst. društva v Ljubljani je še bolj strastno svoje predrzno nemčurjenje vganjal, naj si bo pri občinskih, deželnih ali državnih volitvah.

Bil je pa omenjeni bivši vodja rudnika tudi hud nasprotnik šole in to od tiste dobe, ko se vlada za njegove nakane nič več zmenila ni. V imenu delavske bratovšine se je zavezal meseca oktobra 1874, ko je rudarska šola na Toplici očitna čvetero-razredna postala, da bo prepustil za celih deset let poslopja učiteljem in šoli, preskrboval njeno kurjavo in snaženje, kakor tudi učne potrebe in dotičnim učiteljem letnih 100 gold. doklade, se ve da vse to iz bratovske blagajnice. Koncem meseca junija 1879 je hotel to od sl. vlade potrjeno pogodbo na enkrat uničiti, kar se mu pa ni posrečilo, ampak le to je dosegel, da je učiteljem in šoli kjer koli le mogel nagajal.

Kakor narodnosti in šoli, tako je bil Frice Langer tudi nasprotnik cerkvi. Res je, da je bil on načelnik pri odboru za zidanje farne cerkve, (duša celega zidanja je bil pa tadajni kaplan, g. Mazek), a pri odborovih sejah je on vedel vedno tako jo sukati, da je na rudnik kolikor mogoče manj stroškov padlo.

Rad bi bil od vlade zarad cerkvenega zidanja kak višji red dobil in ker se domači župnik, kakor tudi neki drugi višji gospod v Ljubljani, na kterega je bilo pismeno se obrnilo, nista hotela za to potezati, začel je cerkvi nasprotovati s tem, da je rudarjem odsvetoval se cerkvenih ofrov vdeleževati, jim cerkveno svečanost o sv. Barbari in sv. Florjanu s praznim izrekom: „so slabi časi“ odreči itd. Posebno se je pa tudi s tem odlikoval, da on pri skladbi za veliki altar ni bora dal, kolikor

bi bilo na rudnik spadalo, akoravno je najzadnji kočar z veseljem svoj delež pobiralcem izročil, in je on ključarjema rekel: naj me župnik za to svoto — toži!

Konečno menda tudi ni bil posebni udanec presvitli cesarjevi hiši, kajti o času 25letnice presvitlega cesarja Langerjevo in vsa druga rudarska poslopja niso bila razsvitljena, med tem ko je Zagorje v razsvitljenji na daleč okrog vse plamtilo in drugi dan, ko so vsi drugijstano vi bili v cerkvi pri slovesni sv. maši, se je tu on, akoravno pismeno povabljen s svojo — nenazočnostjo odlikoval; enako je storil dne 18. in 19. avg. o času 50letnice presvitlega cesarja.

Po vsem tem srečaa mu pot!

Domače novice.

V Ljubljani, 14. septembra.

(Občni zbor „Ceciljanskega društva“), o kterem prinašamo na drugem mestu obširneje poročilo, je bil včeraj 13. t. m. Ob osmih zjutraj je bila slovesna sv. maša v stolni cerkvi, potem zborovanje v škofiji; popoldne ob treh so imele biti večernice v frančiškanski cerkvi, pa so odpadle zavoljo popravljajna orgelj. Zvečer je bila zabava v gostilnici „pri zvezdi“, ktere pa se je le malo udov vdeležilo, nekaj zavoljo kislega vremena, nekaj pa, ker jih je bilo veliko že odšlo.

(Obiskovanje šol v Ljubljani.) „Schulztg.“ prinaša nekaj podatkov o ljubljanskih šolah, iz kterih posnamemo to: L. 1880 je bilo v Ljubljani 3099 otrok, ki so dolžni šolo obiskovati, in sicer 1749 dečkov in 1350 deklic. (Lani je bilo 1622 dečkov in 1326 deklic.) Tedaj je letos 151 otrok več. 191 otrok je stanovalo zunaj mesta, pod mesto spada le 2908 otrok. Od fantov je hodilo 334 v prvo, 569 v drugo mestno ljudsko šolo, 180 v c. k. vadnico, 34 v „excurrendo“ šolo, 67 v protestantovsko šolo, 18 k Waldherrju, 10 v Zollerndorfov zavod, 119 v št. petersko šolo, 303 v gimnazijo, 66 v realko, 5 v mestno obrtniško šolo, 6 v kupčijsko šolo, 11 otrok je izostalo iz šole brez uzroka. Od deklic pa jih je hodilo 263 v mestno dekliško šolo, 562 v javno uršulinsko šolo, 97 v c. k. vadnico, 153 v notrajno samostansko šolo, 27 v protestantovsko šolo, 45 v Hutov zavod, 22 v Renov zavod, 12 v dekliško sirotišnico, 88 k sv. Petru, 16 v malo šolo, le 6 jih je izostalo brez uzroka. V javne šole je tedaj hodilo 1884 otrok, v zunajne 227, v privatne pa 358, 10 otrok se je podučevalo doma.

(Včerajšnji „čespljevi“ somenj) ni bil ravno zelo obiskovan, kupčija z blagom in živino toraj le bolj mlačna, zadnja zato, ker je bil 8. t. m. tako že mesečni živinski somenj.

(Iz Amerike) smo dobili z New Yorka poročilo, da so Kranjci, ki so šli v družbi čast. gosp. Starihe tje, dne 28. srečno dospeli tje na parobrodu „Hohenstauffen“. Vožajo po morji so imeli ugodno, morje je bilo večidel m rno. Tudi po popotnih listih jih niso nikjer prašali, celó na meji avstrijsko-nemški ne. Z Ljubljane so se bili peljali preko Dunaja, Prage, Lipsije do Bremena, od koder so se po morji vozili 12¹/₂ dni do New-Yorka. Od tod so se menda vsi podali naprej v deželo do Wabashe ob reki Misissippi.

(„Laibacherca“) v soboto prav krepko zavrača lažnjive ljubljanske poročevalce dunajskih listov, ki vse strune napenjajo, da bi našega deželnega predsednika kolikor le mogoče počrnili z lažmi in hudobnim obrekovanjem.

Razne reči.

— O kočevski gimnaziji se nam poroča, da je bilo s koncem tega šolskega leta v vseh štirih razredih samo 42 učencev, več jih vodja gosp. Knapp z vsem svojim obilnim trudom ni mogel skup zbornati, akoravno je tudi lansko leto vabilo razglasil v „Agr. Ztg.“ in „Triester Ztg.“ V tem vabilu je med drugim trdil, da je kočevsko mesto posebno zdravo, čeravno vsak skuša, kako težko je tujemu, ne tam rojenemu človeku prenašati ondašnji zimski mraz. Tudi hrana ni poceni, kakor gospod vodja trdi, marveč dražje, ko v katerem koli drugem kranjskem mestu. Ravno taka je z nemškimi jeziki, o katerem gosp. vodja trdi, da se tam posebno lep in čist govori; ravno narobe je res, kakor vé vsak, kdor je le enkrat bil v Kočevji; otrokom slovenskih starišev je kočevsko narečje, kterega se navadijo v družbi kočevskih otrok, celó škodljivo pri učenju prave nemščine, ker zamenjujejo prava nemška imena reči z lokalnimi kočevskimi. Toraj gimnazija v Kočevji nikakor ni tako vabljiva otrokom unanjih starišev, kakor gosp. vodja njen po nemških časnikih na vsa usta trobi. Dobro blago se samó hvali.

— O Stanko Vrazovi svečanosti zvezo na dalje, da so se pri nji odlikovali posebno naši čitalniški pevci. Ljubljancanov in Kranjcev sploh se je premalo vdeležilo, najbrže zato, ker je pot tje dolga in tudi vsak ni vremenu zaupal. Posebno pogrešali so naših prvakov, v prvi vrsti državnih poslancev, kterega bi bili radi vsaj enega med sabo videli. Posebno navdušeno je govoril gosp. župnik Raič, potem dr. Kukuljevič in drugi; s Celovca sta bila prišla gosp. prof. Einspieler in M. Majar. Po slavnostni sv. maši v Jeruzalemu, pri kateri so peli ljubljanski pevci in nekoliko tudi hrvaški, se je odprla ploša na Vrazovem domu v Cerovcah, ki v hrvaškem jeziku naznanja, da se je tu rodil Stanko Vraz l. 1810. Glavna zabava je bila potem v Ljutomeru s petjem in godbo. Vsi kraji, kodér je šla množica častitelju tega duhovitega velikana, so bili okinčani z zastavami in slavoloki, ljudstvo pa je pozdravljalo z navdušenimi „živijo.“ Nemškutarija se je bila, kakor vselej o takih prilikah, poskrila. Vrnivši se naši popotniki ne morejo dosti prehvaliti štajarske gostoljubnosti. S Hrvači, kterih je bilo posebno veliko prišlo, je bilo zopet pobratenje. V obče je bila slovesnost velikanska, telegramov z vseh krajev okoli 130.

— Strela. Iz Gorice se nam poroča, da je strela vdarila v tamošnjo sirotišnico na gradu, kjer je okoli 60 otrok shranjenih. Dobro, da so bili otroci tisti čas ravno v cerkvi, sicer bi bil marsikteri mrtev ostal. To se je zgodilo v četrtek opoldne. Isti dan je ubila strela dva vola v Solkanu, pri sv. Katarini.

— O vinski letini se nam poroča iz Primorja, da vse dobro stoji in da je grojzde prav sladko. V Brdih bo dobra rebula. Vendar hočejo kupčevalci s ceno poskočiti. V Proseki bo tudi še precej vina. Isto tako slišimo iz Hrvaškega, da vino lepo kaže. Tudi deževje v avgustu vendar ni toliko škodovalo, kakor smo se bali.

— Nadškof Gallmayr v Gorici je bolehen; častitljivega moža tlačijo pač že leta!

— Ropar Guzej. Iz Štajarskega se poroča, da so žendarmi ustrelili glasovitega in predrznega roparja Guzeja, kteri si je po svojih zločinah pridobil, na spodnjem Štajarskem že strahovito ime, in so se različne pravljice ovijale okoli njegove izvanredne prikazni.

— Hudo vreme je bilo preteklo nedeljo posebno na Štajarskem nad Mariborom. Vtrgali so se oblaki in voda je zasula železnični tir, da so mogli vlaki voziti le od Maribore sem. Zato so nam zaostali tudi dunajski in praški časniki, ktere smo še le včeraj dobili. Koliko je naliv druge škode storil, nam do zdaj še ni znano, pa bo gotovo velika. Tako slabega in naglo spremenljivega vremena ko letos, pač najstarejši ljudje ne pomnijo.

— Duhovske spremembe: V ljubljanski škofiji: Prestavljeni so še č. gg. kapl. Fr. Rozman iz Višnje gore na Vinico; Jožef Borštnar iz Vinice v Višnjo goro; Janez Vaksel iz Begunj v Metliko; Gasp. Vilman iz Metlike na Mirno. Novomašniki č. gg.: Val. Eržen v Škofjo loko; Jan. Janežič gre na Dunaj v više nauke; Fr. Perpar v Černomelj; Janez Smrekar v Polhov gradec; Janez Hudovernik v Begnje; Ljud. Jenko v št. Peter pri Novem mestu; And. Karlin v Smednik; Janez Šega v Radeče pri Zid. mostu; Mart. Strumbel k Fari pri Kostelu. — Čast. g. And. Zaman iz Smednika pod Semič; č. g. Avg. Turk iz Polhovega gradca v Mengeš; č. g. Jan. Sušnik iz Radeč v Selca.

V lavantinski škofiji: Č. g. Fr. Slanič, župnik pri sv. Volbenku v Slov. goricah, je postal kn.-škofij. svetovalec lavant. škofije, in č. g. Florijan Vizovišek, župnik pri sv. Hemi. Prestavljeni so č. gg. kaplani: Matija Goršič v Jarenino; Valentin Tamše I. v Šoštanj; Juri Galun v Leskovec; Pavel Hrovat v Galicije, in Ant. Tišar v Dol. — Za kaplane so nameščeni č. novoposvečeni gg.: Marko Černko II. v Vozenico; Fr. Irgelj II. v št. Peter pod Mariborom; Janez Tomanič II. v Vitanje, iz Janez Cvetko v Švičino. — Kanonikat je razpisan do 8. oktobra t. l.

— Šampanjec v Ameriki. Največ šampanjca se menda spiše v severni Ameriki. V zadnjih desetih letih je bilo pripeljanih v morske luke Novi Jork, Bosten in Filadelfija več ko 21 milijonov flaš.

Naznanilo.

Podpisani vljudno naznanjam prečastiti duhovščini in slavnim cerkvenim predstojništvom, da so mi moj oče, dobro znani podobar Matevž Tomec, zavoljo njihove visoke starosti, prepustili **svoj podobarski obrt**. Sprejemljem vsa podobarka in slikarska cerkvena dela v novo napravo ali pa v popravo in prenovljenje, in sicer kolikor je mogoče po najnižji ceni.

Pri napravi novih altarjev garantiram za popolno čistost in natanjnost dotičnega zloga ali stila.

V obilno naročbo se najvljudneje priporočam z odličnim spoštovanjem

(1) **Miroslav Tomec,**
v Šent Vidu nad Ljubljano.

Svarjenje.

Ker nima moj sin Janez ničesar več od mene tirjati, javljam tu, da nikakoršnih na moje ime delanih dolgov ne plačam.

V Šent-Mihelu pri Novem mestu 24. avgusta 1880.

Miha Winter,
posestnik.

Telegrafične denarne cene 12. septembra.

Papirna renta 72.45 — Sreberna renta 73.70 — Zlata renta 88.40 — 1860letno državno posojilo 132. — Bankine akcije 835 — Kreditne akcije 286.90 — London 117.90 — — Ces. kr. cekini 5.57. — 20-trankov 9.36.

Tržne cene v Ljubljani.

Pšenica hektoliter 8 gld. 94 kr.; — rež 6 gl. 18 kr.; — ječmen 4 gld. 23 kr.; — oves 2 gld. 92 kr.; — ajda 5 gl. 85 kr.; — proso 5 gl. 51 kr.; — koroza 6 gld. 20 kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gld. 50 kr.; — fižol hektoliter 8 gld. — kr.; — masla kilogram 88 kr.; — mast 74 kr.; — špeh frišen 68 kr.; špeh povojen 72 kr.; jajce po 1¹/₂ kr. mleka liter 8 kr.; — govedine kilogram 56 kr.; — teletnine 44 kr.; — svinjsko meso 62 kr. — Sena 100 kilogramov 2 gld. 50 kr. — lama 1 gld. 78 kr. 100 kil; drva trde 6 gld. mehke 4 gld. 50 kr.

Ure

za stolpe in gradove

izdelujem že od leta 1842 po najnovejših iznajdbah, ne v lite, ampak z roko izdelane, proti polni garanciji in po najnižih cenah.

Janez M. Pogačnik.

(18) Podnart, Kropa, Gorenjsko.

Popravljam tudi **stare ure** na stolpih, jemljem plačo tudi v obrokih, in cenik pošiljam vsakemu brezplačno.

Petelinov Janez.

Povestica iz ne še preteklih časov.

Ta v „Slovcu“ priobčena povest iz domačega življenja je zdaj prišla na svitlo v posebni 160 strani debeli knjižici in se dobiva pri Jak. Aléšovcu v Ljubljani (ključarske ul. št. 3) mehko vezana po 40 kr., po pošti 5 kr. več. Kdor jih pa naroči najmanj 5, ne plača nič poštnine.

Razen te knjige se pri Jak. Aléšovcu dobiva, dokler je še kaj iztisov:

Ljubljanske slike. Podoba ljubljanskega svetá pod drobnogledom. Mehko vezane po 60, trdo vezane po 70 kr.

Nemški ne znajo. Burka v enem dejanji. Mehko vezana 30 kr.

Denarstvene cene 12. septembra.

	Denar.	Blago
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	72.75	72.90
5% renta v srebru	73.75	73.90
4% renta v zlatu (davka prosta)	88.20	88.35
Srečke (lozi) 1854. l.	124.25	125.25
„ „ 1860. l. celi.	131.—	132.25
„ „ 1860. l., petinke	133.—	133.50
Premijski listi 1864. l.,	176.—	176.50
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	103.50	104.25
Kranjske, koroške in primorske po 5%	101.—	102.—
Ogerske po 5%	95.—	95.—
Hrvaške in slavonske po 5%	94.50	94.75
Sedmograške po 5%	94.25	94.80
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	835.—	836.—
Unionske banke	113.80	114.—
Kreditne akcije	277.70	278.—
Nižoavstr. eskomptne družbe	780.—	778.—
Anglo-avstr. banke	135.—	135.25
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	178.75	179.25
Tržaške „ 100 „ k. d.	125.75	126.75
„ 50 „ „ „	65.—	65.—
Buđenske „ 40 gld. a. v.	41.75	41.50
Salmove „ 40 „ „ „	51.50	52.50
Palffijevje „ 40 „ „ „	41.25	42.50
Claryjevje „ 40 „ „ „	42.—	42.—
St. Genois „ 40 „ „ „	44.50	45.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	42.—	42.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	32.25	32.75
Ljubljanske	23.50	24.—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.57	5.58
Napoleons'or	9.36	9.36

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.